

Výroční zpráva 2011

**Podbrdské muzeum s památníkem České
mše vánoční, galerií a expozicí
historických automobilů**

Rožmitál pod Třemšínem, Palackého 10, 262 42

Tel: 311 249 262
pm@podbrdskemuzeum.cz

www.podbrdskemuzeum.cz

Obsah

1) Muzejní činnost	1
- expozice muzea	1
- výstavy	3
- kulturní akce	4
- výchovně vzdělávací činnost	10
- publikační činnost	12
- účast na seminářích	12
- propagace a prezentace	12
2) Sbírkotvorná činnost	13
- evidence sbírek	13
- významné akvizice	13
- zápůjčky	15
3) Spolupráce s jinými institucemi, konzultace a poradenská činnost	15

1) Muzejní činnost

Podbrdské muzeum vzniklo v roce 2010 jako organizační složka města a plní svou funkci ve smyslu zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Zřizovatelem Podbrdského muzea je Město Rožmitál pod Třemšínem, jeho statutárním zástupcem starosta města Ing. Josef Vondrášek.

Rozsáhlý muzejní komplex má několik samostatných částí. Hlavní expozice se nachází v třípatrové budově bývalého Podbranského mlýna, navazující na tovární halu, ve které je galerie s ochozem. Velkoryse pojatý výstavní prostor slouží nejen k realizaci výstav, ale i k pořádání koncertů, divadel, jarmarků. Jedno křídlo budovy je věnováno expozici historických automobilů. Součástí muzea tvoří také tzv. stodola, která dokumentuje řemeslnou zručnost obyvatel Podbrdsku. Záměrem muzea je sbírku postupně doplňovat, vytvořit zde interaktivní prostředí domácnosti, statku, přiblížit práci na poli a výhledově postavit funkční dílnu na výrobu cvočků, tzv. „veřtat“.

- expozice muzea

EXPOZICE PÁNŮ Z ROŽMITÁLA v přízemí budovy bývalého Podbranského mlýna nabízí exkurzi do doby, kdy město a okolí osídlili členové rodu Buziců, pozdější páni z Rožmitála. Prostor, stylizovaný do období vrcholného středověku, seznámí návštěvníky s nejvýznamnějšími osobnostmi rodu. Patří sem Jaroslav Lev z Rožmitála, který podnikl v letech 1465 - 1467 ve službách svého švagra, českého krále Jiřího z Poděbrad, diplomatickou cestu „Z Čech až na konec světa“, dále pak jeho sestra Johana z Rožmitála, druhá manželka krále Jiřího z Poděbrad, jež byla v letech 1458 - 1471 českou královnou. Třetím slavným je Jaroslavův syn Zdeněk Lev z Rožmitála (okolo roku 1460 - 1535), nejvyšší sudí a od roku 1507 nejvyšší pražský purkrabí. Expozici doplňují dva filmy: „Kořeny a sídla rodu pánů z Rožmitála“ a „Cesta z Čech až na konec světa“.

První patro s expozicí **JAK SE ŽILO NA PODBRDSKU** je příběhem krajiny a člověka. Člověka, který se zde usadil, našel tu svůj domov a díky přírodě i obživu. Návštěvník se seznámí s brdskou přírodou, typickými řemesly, životem zdejších obyvatel a nahlédne do venkovské světnice i do městské domácnosti na počátku minulého století. Galerie osobností prezentuje všechny významné osoby, které se v Rožmitále narodily nebo zde část života pobývaly. Velké pozornosti se těší slaměná katedrála sv. Víta i rozsáhlá sbírka vyřezávaných erbů českých měst a šlechtických rodů, jež jsou dílem místních lidových umělců. Expozici, v sekci přírody interaktivní, doplňuje film a projekce nejstarších fotografií města. Více informací nalezne návštěvník v dotykovém počítači.

PAMÁTNÍK JAKUBA JANA RYBY A ČESKÉ MŠE VÁNOČNÍ ve 2. patře nabízí zatím jedinou expozici v ČR, která shrnuje veškeré poznatky o tomto výjimečném skladateli a učiteli. Hlavním cílem je představit komplexně Rybovu osobnost a všechny obory jeho činnosti. Expozice je členěna podle jednotlivých etap Rybova života, ale nechýbí tu ani kontext s dějinami Evropy. Texty provázejí úryvky z vlastního životopisu J. J. Ryby, dokumenty nebo jejich faksimile a historické nástroje. Velkoryse pojatý životopis zahrnuje období od předků až po žijící potomky. Expozici doplňují filmy „Rybova doba“, „Život J. J. Ryby“ a „Dílo J. J. Ryby“. K dispozici je dotykový počítač s mnoha informacemi a možností poslechu Rybovy hudby.

EXPOZICE HISTORICKÝCH AUTOMOBILŮ nabízí nejucelenější sbírku vozů Aero, které jsou legendou české automobilové historie. Kolekce 32 vozů představuje všechny typy značky Aero, od modelu Aero 500, vyrobeného v roce 1929, až po poslední poválečný model Aero Minor z roku 1948. Ve sbírce jsou zastoupeny i tři exempláře s karoserií od slavné firmy Sodomka.

DĚTSKÉ HŘIŠTĚ, situované na břeh rybníka Kuchynky poskytne odpočinek všem věkovým kategoriím. Nevšedním lákadlem je zděný vyhlídkový maják a krytý altán (venkovní učebna).

Podbrdské muzeum má za sebou první celý rok své existence. Návštěvníkům nabízí nejenom čtyři stálé expozice a prohlídky s průvodcem, ale také výstavy v galerii muzea (kolem 12 výstav ročně) a vzdělávací programy pro školy. V programu „Muzeum žije“ se připravují doprovodné akce, jako jsou koncerty, cestopisné besedy, divadelní představení a velmi oblíbené výtvarné dílny. První akcí roku 2011 byla beseda o severní Keni s cestovatelem, fotografem a režisérem Janem Svatošem „Fotografické návraty“. První výstavou nového roku se stala prodejní výstava výrobků z Domova pro osoby se zdravotním postižením ze Stodu. Výstava měla velký úspěch a byla téměř 3x vyprodaná. V dubnu, květnu a říjnu patřila galerie dětem ze Základní školy, Základní umělecké školy a Základní školy praktické v Rožmitále pod Třemšínem. V březnu se uskutečnila další beseda s promítáním o Keni, „Strážci zlatých stínů, aneb putování za etniky severní Keni“. V dubnu přednášela a promítala paní Libuše Leischnerová o Izraeli a Jordánsku. Jaro jsme přivítali jarmarkem, Velikonoce divadelní hrou Teátru Víti Marčíka „Moravské pašije“. Výstava „Od Hofmeistera po současnost“, která se těšila velké návštěvnosti - mapovala 100 let skautského oddílu v Rožmitále. V červnu se pořádala první muzejní noc s podtextem „Muzejní noc v rytmu swingu“. Pestrý program zahrnoval vernisáž výstavy Ivety Vojtěchové „Podruhé“, výtvarnou dílnu pro děti, komentované prohlídky v expozici historických automobilů a posezení v muzejní kavárně se swingovým orchestrem, tancem a občerstvením. Během května a června připravovalo Podbrdské muzeum spolu se skupinou historického šermu Rosenthal slavnost Den s českou královnou Johankou. Historická slavnost se stala zároveň oslavou 150. výročí založení ochotnického divadelního spolku v Rožmitále. Za největší akci Podbrdského muzea lze označit výstavu Expedice středověk. Byla umístěna v prostoru galerie na 157 m² od 16. 7. do 13. 11. 2011. Návštěvníci výstavy si mohli vyzkoušet středověk na vlastní kůži: obléci si šaty, brnění, psát husím brkem, vyzkoušet zvonkohru, osedlat koně, nebo vylézt na husitský vůz; k dispozici byly i dobové mučící nástroje. Cena vstupenky zahrnovala mimo jiné ještě pracovní listy, ražbu mince a návštěvu expozice Pánů z Rožmitála. Výstava měla u návštěvníků veliký úspěch. Nejstarší návštěvníci interaktivní výstavy, kteří vše vyzkoušeli, byli v důchodovém věku, nejmladšímu bylo 7 měsíců. Středověk navštívili studenti z Francie, Německa, Anglie. Přijeli rovněž žáci škol a školek z mikroregionu Třemšín, ale také z Příbrami, Mníšku pod Brdy, Dobříše, z Prahy, Višňové, Třebeska, Bohutína, Milína, Obecnice, Komárova... výstavu si „vyzkoušelo“ 3 865 návštěvníků. Akce byla velmi úspěšná rovněž díky využití fondu kostýmů z vlastnictví města. Mohla se tak obléci celá třída dětí i její doprovod. Po skončení výstavy bylo třeba vyčistit brnění, zašít a vyprat kostýmy, natřít panely, vyrobit nové popisky ... zkrátka uvést vše do původního stavu. Za pomoc při čišťení brnění patří poděkování žákům a učitelům Základní školy praktické v Rožmitále pod Třemšínem. Prázdniny se vítaly na nádvoří muzea, kde k radosti velkých i malých hrála legendární rožmitálská skupina Golf.

V srpnu hostila galerie výstavu maleb Pavla Šafránka a „Sametový svět“ Miloše Kouteckého. Září již podesáté patřilo amatérským fotografům. Na vernisáž 10. salonu výtvarné fotografie byli pozváni všichni fotoamatéři, kteří se předchozích 10 ročníků zúčastnili. V říjnu se ve spolupráci s Hucul Clubem Praha a Podbrdským ekocentrem Fabián uskutečnil soutěžní a prezentační den s projíždkou na huculských koních.

V listopadu, prosinci a lednu probíhala na ochozu muzea výstava Jiřího Berana „Podzimní sběr“. Poslední měsíc v roce 2011 a první v roce 2012 patřil betlémům. Zapůjčil je Spolek příbramských betlémářů, ZŠ Rožmitál, paní Lucie Hašková Marková a Podbrdské muzeum, které tímto děkuje paní Janě Hanušové za papírové betlémy, jimiž obohatila jeho sbírky. Advent se započal „Tradičním jarmarkem lidových řemesel“, na který se přihlásilo 78 prodejců. Program obohatila soutěž o nejlepší báb, výtvarná dílna pro děti a křest knihy Petra Prášila *Rožmitálsko na starých pohlednicích a fotografiích*. Koncert skupiny Chairé a slavnostní křest knihy Josefa Krčka a Renáty Fučíkové *Vánoce* byl poslední muzejní akcí roku 2011. Během roku 2011 se v muzeu konaly oblíbené výtvarné kurzy pro tvořivé, vedené paní Blankou Sýkorovou. Účastníci se naučili pracovat s papírovým pedigem, hmotou fimo a vyrábět vánoční ozdoby z korálků jako za časů našich prababiček. Výtvarné kurzy budou v roce 2012 pokračovat. Rok 2011 byl pro muzeum úspěšný. V soutěži Kudy z nudy, kterou vyhlásila agentura Czech Tourism, obsadilo ve Středočeském kraji úžasné šesté místo. Podbrdské muzeum, které patří mezi nejmladší a nejmodernější muzea v Čechách, se dostalo do povědomí veřejnosti. Těší se zájmu odborné veřejnosti i škol z užšího či širšího okolí, se kterými navázalo úzkou spoluprací. Velkou výhodou je, že bezbariérové muzeum umožňuje návštěvu také našim postiženým spoluobčanům. Velice se zde líbilo dětem a vychovatelům z Jedličkova ústavu v Praze, na své si přišla dokonce i skupina hluchoslepých, kteří sem zavítali již podruhé.

- výstavy

Březen	Prodejní výstava výrobků z Domova pro osoby se zdravotním postižením ve Stodu
Duben	Výstava školních prací žáků Základní školy Rožmitál
Květen	Výstava výtvarného oboru Základní umělecké školy v Rožmitále
Červen	Výstava 100 let skautingu „Od Hofmeistera po současnost“ „Podruhé“ Iveta Vojtěchová, Adéla Urbanová, Tereza a Lucie Marečkovy
Červenec - listopad	„Expedice středověk“ - interaktivní výstava pro celou rodinu
Srpen	Pavel Šafránek „Krajiny“ Miloš Koutecký „Sametový svět“
Září	Fotojedinečnosti – „Tvorba v souvislostech“ 10. salon výtvarné fotografie
Říjen	„Rok s Karlem IV.“ - výstava prací žáků Základní školy praktické a speciální v Rožmitále
Listopad	„Podzimní sběr“ objekty Jiřího Berana
Prosinec – leden	„Půjdeme spolu do Betléma“ výstava betlémů

- kulturní akce

- 12. 1. „Fotografické návraty" - diashow J. Svatoše ze severní Keni
- 16. 3. „Strážci zlatých stínů aneb putování za etniky severní Keni" - diashow J. Svatoše
- 12. 4. „Moravské pašije" - Teatr Víti Marčíka
- 18. 4. „Izrael a Jordánsko" - L. Leischnerová
- 16. 4. Vítání jara - velikonoční jarmark
- 9. 5., 23. 5., 10. 10., 17. 10., 7. 11., 14. 11., 21. 11., 28. 11. Výtvarné kurzy
- 18. 5. Den muzeí
- 16. 7. - 13. 11. „Expedice středověk aneb středověk na vlastní kůži" interaktivní výstava
- 25. 6. „Den s českou královnou Johankou" tradiční historická slavnost
Součástí slavnosti byla výstava dětských prací v galerii Pod zámekem
- 4. 6. Muzejní noc v rytmu swingu
- 2. 7. Přivítejte prázdniny s Golfem
- 8. 10. „Huculové pro radost" - soutěžní a prezentační den s huculy
- 26. 11. Tradiční jarmark lidových řemesel
- 18. 12. „O Vánocích zpívám" koncert skupiny Chairé

„Moravské pašije" - Teatr Víti Marčíka

Přivítejte prázdniny s Golfem

Podzimní sběr, Jiří Beran

100 let skautingu

Rok s Karlem IV., ZŠ praktická

Živly, ZUŠ

Půjdeme spolu do Betléma

Expedice středověk

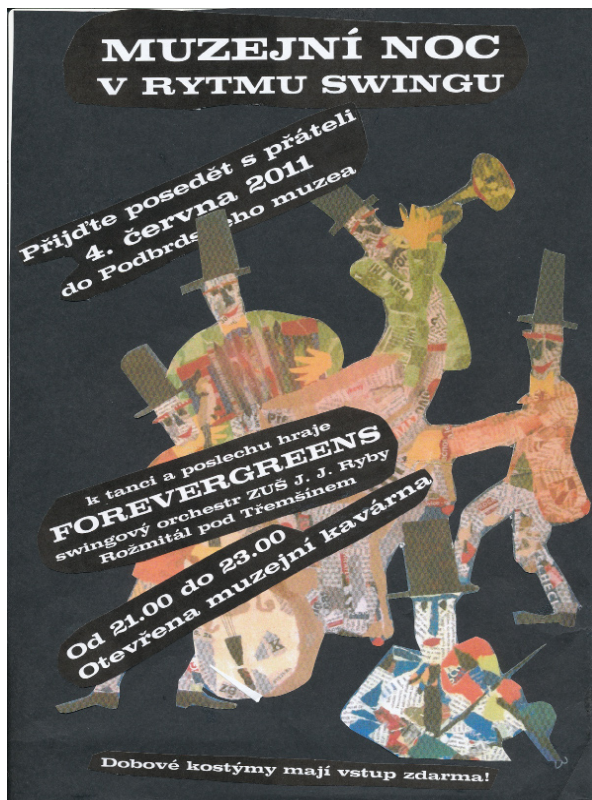
Huculové pro radost

Jarmark lidových řemesel

Výtvarné dílny

Muzejní noc

Historická slavnost Den s českou královnou

O Vánocích zpívám, soubor Chairé

- výchovně vzdělávací činnost

Nedílnou a velmi důležitou součástí muzejní činnosti je spolupráce se školami. Pro její zdokonalení bylo třeba poznat názory a požadavky učitelů. Dne 16. 3. 2011 jsme proto pozvali vyučující základních škol mikroregionu Třemšín, základních a středních škol z Příbrami, Březnice, ale i z Milína, Dobříše, Strašic či Komárova na návštěvu do muzea. Program zahrnoval prohlídku expozic s průvodcem a besedu. Cílem bylo představit muzeum a nabídnout různé formy spolupráce – např. komentované prohlídky a na ně navazující pracovní dílny, zajímavé pracovní listy, celodenní programy. Pracovníci muzea chtěli poznat představy a potřeby učitelů, aby čas strávený v expozicích nebyl časem ztraceným, aby se připravované programy staly pomocníkem při objevování historie regionu. Rožmitálští učitelé absolvovali tuto informativní schůzku v termínu 13. 4. 2011. Nabídka výukových programů („Co je muzeum?“ - seznamující děti s historií českého muzejnictví, informující o tom, jak muzeum vzniká, co je archiv, depozitář, expozice, muzejní sbírka, jaké je poslání muzea, „Řemesla na Podbrdsku“ – představující návštěvníkům typická krajová řemesla) se rozšířila o další výukový program vhodný i pro samostatnou práci – „Zapomenutá řemesla a činnosti“ (s využitím magnetické tabule se návštěvníci dozvídají, co ke své práci potřeboval cvočkař, truhlář, pekař, kočí, sedlák, selka; seznámí se s nástroji i jejich zapomenutými názvy). Herna v expozici Jak se žilo na Podbrdsku je nově vybavena tzv. šněrovačkami určenými k procvičení a doplnění poznatků z oblasti flory a fauny. Dokumentární film z roku 1945 o kování cvočků, práci kameníků, pálení dřevěného uhlí v milířích a tradiční bednářské výrobě, který byl k tomuto účelu zakoupen v archivu České televize, přináší další obohacení expozice řemesel a těší se velkému zájmu dětí i dospělých.

Školy v hojném počtu využívají také možnost projít si expozice s průvodcem. K dispozici mají pracovní listy s tématy Páni z Rožmitála, Fabián, brdských lesů pán a J. J. Ryba. Využívají je k samostatnému vyhledávání informací v expozicích nebo ke kontrole a zopakování získaných poznatků.

- publikační činnost

- Rudolf Šimek, Příspěvek k poznání cvočkařství na Rožmitálsku. In: *Sborník Muzea Dr. Bohuslava Horáka Rokycany* 03/ 2011
- Rudolf Šimek, Kamenný štok – příběh jedné akvizice: In: *Třemšínské listy* 05/2011
- Rudolf Šimek, Zpráva o záchraně vybavení cvočkařského veřtatu ve Voltuši: In: *Třemšínské listy* 09/2011
- „Podbrdské muzeum informuje“ – pravidelná rubrika v měsíčníku Třemšínské listy

- účast na seminářích

- Seminář „Stavět a tvořit muzea“ 6. - 8. 10. 2011, Norimberk
Zúčastnili se: Mgr. Rudolf Šimek s příspěvkem: Podbrdské muzeum s Památkem J. J. Ryby, galerií a expozicí historických automobilů (zkušenosti s výstavbou nového muzea a tvorbou nových expozic) a Jana Šimková jako tlumočnice. Výstupem semináře bude sborník všech příspěvků.
- Mezinárodní seminář Vodní mlýny 4. 10. - 12. 10. 2011, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě ve spolupráci s Geisteswissenschaftliches Zentrum Geschichte und Kultur Ostmitteleuropas
Zúčastnil se Mgr. Rudolf Šimek s příspěvky: Ilustrace vodních mlýnů v raně novověkých knihách a Mlýn jako krajinnotvorný prvek v barokní době

- propagace a prezentace

Současně s otevřením muzea byly spuštěny jeho webové stránky (www.podbrdskemuzeum.cz). Muzeum se prezentuje na webových portálech Kudy z nudy, Kam po Česku, Kudy kam, Výletník, Město pro děti, Vše o cestování s dětmi, Malý dobrodruh, Zpravodaj knihovny J. Drdy Příbram, www.pribramsko.eu, www.pribramsko.cz, www.ubytovani.cz. O aktuálním dění v muzeu jsou pravidelně informováni čtenáři Mladé fronty Dnes, Příbramského deníku, Periskopu, Třemšínských listů, Březnických listů, Jineckého zpravodaje, Milínského zpravodaje. Na propagaci muzea a jeho programů se využily reklamní plochy v Bohutíně, v Rožmitále a v Nezvěsticích.

Byly vytvořeny 2 nové reklamní letáky, které společnost Adjust art pravidelně umísťuje na reklamní stojany ve vybraných informačních centrech a dalších objektech po celé ČR; jsou též k dispozici návštěvníkům veletrhů cestovního ruchu.

Nabídka zboží a propagačních materiálů se obohatila o tyto předměty:

- 9 nových pohlednic
- 3 CD
- Razítko AERO
- Kapesní kalendář
- Papírové betlémy
- Interaktivní multimediální DVD prezentace města a okolí
- Kniha, Petr Prášil, *Rožmitálsko na starých pohlednicích a fotografiích*
- Kniha, František Šesták *Na kole Amerikou*
- Soubor grafických listů Vladimíra Cidlinského
- Turistická a cykloturistická mapa Brdy 1 : 25 000
- Turistická nálepka

2) Sbírkotvorná činnost

- evidence sbírek

Podbrdské muzeum tvoří své sbírky na základě zákona č. 122/2000 Sb. o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, vyhlášky a předpisů Ministerstva kultury.

Muzeum spravuje jedinou sbírku, sbírku Brdského památníku v Rožmitále pod Třemšínem, s jedinou podsbírkou historickou. Sbírky se evidují chronologicky v přírůstkové knize. Evidence je prozatím jednostupňová. Přírůstková kniha vede pro každý sbírkový předmět zápis obsahující přírůstkové číslo, datum zápisu, počet kusů, název (popis) sbírkového předmětu, lokalitu sběru nebo původu, způsob získání, jméno a adresu dárce, prodávajícího. Na začátku roku byla přírůstková kniha digitalizována do programu Demus. Sbírka muzea je evidovaná v centrální evidenci sbírek (CES).

K 31. 12. 2011 činí celkový počet evidenčních čísel sbírkových předmětů 1689 kusů. Vedle hlavní sbírky byl založen i tzv. pracovní fond pro předměty nižší vypovídací hodnoty, určené spíše k ilustračním účelům. K 31. 12. 2011 se v tomto fondu nachází 250 evidenčních čísel.

- významné akvizice

Mezi nejvýznamnější akvizice v roce 2011 patří dva soubory umělecké litiny darované Hanou Křepelkovou a Marcelou Valentovou a litinový kříž darovaný panem Václavem Beranem. Neméně zajímavý je také dar čtyř kartonových krabic se šerkami v originálním balení, které muzeu věnovali paní Růžena Kalová a pan Zdeněk Prosický z Rožmitálu či razítko Franze Bácsy z rodu mlynářů na Podbranském mlýně (1698 – 1883). Mlynář Franz Báca byl mimo jiné v letech 1848 – 1867 rožmitálským starostou. V červnu 2011 se podařilo do sbírek získat téměř kompletní vybavení veřtatu ve Voltuši (podrobně viz Rudolf Šimek, Zpráva o záchraně vybavení cvočkařského veřtatu ve Voltuši, *Třemšínské listy* 9/2011).

Soubor umělecké litiny

Soubor umělecké litiny

Cvočkařské formy z Voltuše

Litinový kříž

Krabice se šerkami

Razítko Franze Bácy

- zápůjčky

V roce 2011 si muzeum zapůjčilo dvě výstavy:

- Interaktivní výstavu „Expedice středověk“ od Moravského zemského muzea v Brně (Zelný trh 299/6, 60200 Brno- město)

Výstava probíhala od 16. 7. do 13. 11. a navštívilo ji 3 865 návštěvníků. Všechny exponáty byly po ukončení výstavy uvedeny do původního stavu a předány Západočeskému muzeu v Plzni (Kopeckého sady 2, 30100 Plzeň)

- Materiál pro výstavu „Půjdem spolu do Betléma“ (od 6. 12. 2011 do 27. 1. 2012) od spolku Příbramských betlémářů (P. O. BOX 5, 262 01 Příbram):

Hornické jesličky Jiřího Míky

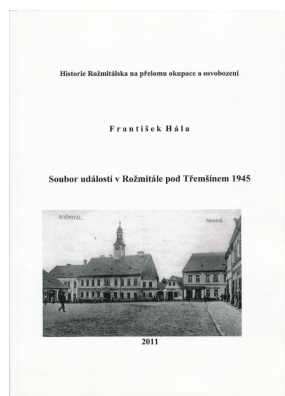
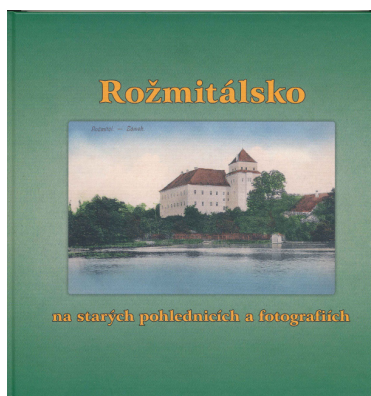
Příbramské jesličky (1900 - 1940) od neznámého autora

Jesličky kralického typu (kolem roku 1901)

Urešovy jesličky (1880 - 1930) od neznámého autora.

3) Spolupráce s institucemi, konzultace a poradenská činnost

Podbrdské muzeum spolupracuje s řadou odborníků, institucí i organizací. Účinnou pomocí mu poskytuje zejména Státní okresní archiv Příbram, Hornické muzeum Příbram, Společnost J. J. Ryby Rožmitál pod Třemšínem; kulturní akce se pořádají ve spolupráci s Kulturním klubem, skupinou Rosenthal, Březnickým a rožmitálským divadelním spolkem, hudebním souborem Třemšínská kvítka, Základní školou a ZUŠ Rožmitál. Expozice a archiv (zejména expozice J. J. Ryby) jsou často využívány studenty k získání informací pro seminární a diplomové práce. Konzultace muzeum poskytuje zatím převážně místním badatelům, fotografie z fotoarchivu Podbrdského muzea tvoří podstatnou část nové knihy Petra Prášila *Rožmitálsko na starých pohlednicích a fotografiích*, fotoarchiv využil i pan Miroslav Hásek ve své nové knize *I my jsme tu byli*, o životě v Nepomuku a na Zalánech. Archiv muzea posloužil i při vydání knihy Františka Hály *Soubor událostí v Rožmitále pod Třemšínem 1945*.

V roce 2011 navštívilo Podbrdské muzeum:

• Za plné vstupné	2 158 návštěvníků
• Za snížené vstupné	5 004 návštěvníků
• Za rodinné vstupné	2 324 návštěvníků
• S volnou vstupenkou	1 894 návštěvníků
• Celkem	11 380 návštěvníků